Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (pátého senátu)

1. srpna 2025*

„Kasační opravný prostředek – Omezující opatření přijatá vzhledem k situaci na Ukrajině – Rozhodnutí 2014/145/SZBP – Článek 1 odst. 1 *in fine* – Omezující opatření uložená fyzické osobě spojené s jinou fyzickou osobou, vůči níž samé jsou namířena omezující opatření – Pojem ‚spojení v případě dvou osob spojených rodinným poutem' "

Ve věci C-703/23 P,

jejímž předmětem je kasační opravný prostředek podaný na základě článku 56 statutu Soudního dvora Evropské unie dne 16. listopadu 2023,

Jelena Petrovna Timčenko, s bydlištěm v Ženevě (Švýcarsko), zástupci: S. Bonifassi, T. Bontinck a E. Fedorova, advokáti,

navrhovatelka,

přičemž dalšími účastnicemi řízení jsou:

Rada Evropské unie, zástupci: M.-C. Cadilhac a V. Piessevaux, jako zmocněnci,

žalovaná v prvním stupni,

Evropská komise, zástupci: M. Carpus-Carcea, C. Giolito a H. Krämer, jako zmocněnci,

vedlejší účastnice v prvním stupni,

SOUDNÍ DVŮR (pátý senát),

ve složení: M. L. Arastey Sahún (zpravodajka), předsedkyně senátu, D. Gratsias, E. Regan, J. Passer a B. Smulders, soudci,

generální advokátka: L. Medina,

za soudní kancelář: A. Calot Escobar, vedoucí,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 10. dubna 2025,

* Jednací jazyk: francouzština.

vydává tento

Rozsudek

1 Kasačním opravným prostředkem se navrhovatelka domáhá zrušení rozsudku Tribunálu Evropské unie ze dne 6. září 2023, Timčenko v. Rada (T-361/22, dále jen „napadený rozsudek“, EU:T:2023:502), kterým Tribunál zamítl její žalobu znějící zaprvé na zrušení rozhodnutí Rady (SZBP) 2022/582 ze dne 8. dubna 2022, kterým se mění rozhodnutí 2014/145/SZBP o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny (Úř. věst. 2022, L 110, s. 55), a prováděcího nařízení Rady (EU) 2022/581 ze dne 8. dubna 2022, kterým se provádí nařízení (EU) č. 269/2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny (Úř. věst. 2022, L 110, s. 3) (dále společně jen „sporné původní akty“), jakož i dále rozhodnutí Rady (SZBP) 2022/1530 ze dne 14. září 2022, kterým se mění rozhodnutí 2014/145/SZBP o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny (Úř. věst. 2022, L 239, s. 149), a prováděcího nařízení Rady (EU) 2022/1529 ze dne 14. září 2022, kterým se provádí nařízení (EU) č. 269/2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny (Úř. věst. 2022, L 239, s. 1) (dále společně jen „sporné akty o ponechání na seznamech“), v rozsahu, v němž se jí tyto sporné původní akty a sporné akty o ponechání na seznamech (dále společně jen „sporné akty“) týkají, a zadruhé náhrady nemajetkové újmy, která jí údajně vznikla v důsledku přijetí sporných aktů.

Právní rámec a skutečnosti předcházející sporu

2 Skutkové a právní okolnosti projednávané věci jsou vylíčeny v bodech 2 až 16 napadeného rozsudku. Pro účely tohoto řízení je lze shrnout a doplnit následovně.

Rozhodnutí 2014/145

3 V návaznosti na invazi ozbrojených sil Ruské federace na Ukrajinu dne 24. února 2022 přijala Rada Evropské unie dne 25. února 2022 rozhodnutí (SZBP) 2022/329, kterým se mění rozhodnutí 2014/145/SZBP o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny (Úř. věst. 2022, L 50, s. 1).

4 Článek 1 odst. 1 rozhodnutí Rady 2014/145/SZBP ze dne 17. března 2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny (Úř. věst. 2014, L 78, s. 16), ve znění rozhodnutí 2022/329 (dále jen „rozhodnutí 2014/145“), zakazuje vstup na území členských států nebo průjezd přes ně fyzickým osobám, které splňují kritéria stanovená zejména v písmenech a), b) a e) uvedeného odstavce, zatímco čl. 2 odst. 1 rozhodnutí 2014/145 stanoví zmrazení finančních prostředků a hospodářských zdrojů fyzických osob, které splňují kritéria stanovená zejména v písmenech a), d) a g) uvedeného odstavce, přičemž tato kritéria jsou v podstatě totožná s kritérii stanovenými v čl. 1 odst. 1 písm. a), b) a e) tohoto rozhodnutí. Kromě toho čl. 1 odst. 1 *in fine* a čl. 2 odst. 1 *in fine* uvedeného rozhodnutí stanoví, že taková omezující opatření mohou být uložena mimo jiné i fyzickým osobám spojeným s fyzickými osobami, vůči nimž samým jsou namířena omezující opatření na základě výše uvedených kritérií.

5 Článek 1 odst. 1 rozhodnutí 2014/145 zní takto:

„Členské státy přijmou opatření nezbytná k zamezení vstupu na své území nebo průjezdu přes ně:

a) fyzickým osobám, které nesou odpovědnost za činnosti nebo politiky, jež narušují nebo ohrožují územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny nebo stabilitu či bezpečnost Ukrajiny nebo brání působení mezinárodních organizací na Ukrajině, a fyzickým osobám, které tyto činnosti nebo politiky podporují nebo je provádějí;

b) fyzickým osobám, které materiálně či finančně podporují ruské činitele s rozhodovací pravomocí odpovědné za anexi Krymu nebo za destabilizaci Ukrajiny nebo které mají z vazby na tyto činitele prospěch; nebo

[…]

e) předním podnikatelům, kteří jsou zapojeni do hospodářských odvětví, která poskytují značné zdroje příjmů vládě Ruské federace odpovědné za anexi Krymu a za destabilizaci Ukrajiny,

a fyzickým osobám s nimi spojeným, uvedeným na seznamu v příloze.“

Nařízení č. 269/2014

6 Dne 25. února 2022 přijala Rada nařízení (EU) 2022/330, kterým se mění nařízení (EU) č. 269/2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny (Úř. věst. 2022, L 51, s. 1).

7 V této souvislosti zavedla Rada v čl. 3 odst. 1 písm. a), d) a g) a *in fine* nařízení (EU) č. 269/2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny (Úř. věst. 2014, L 78, s. 6) ve znění nařízení 2022/330 (dále jen „nařízení č. 269/2014“) stejná kritéria, jako jsou kritéria uvedená v bodě 5 tohoto rozsudku.

Sporné akty

Sporné původní akty

8 Dne 8. dubna 2022 přijala Rada s ohledem na závažnost situace na Ukrajině sporné původní akty. Body 6 a 7 odůvodnění každého z těchto aktů uvádějí:

„(6) Evropská rada ve svých závěrech ze dne 24. března 2022 konstatovala, že ruská agresivní válka proti Ukrajině hrubě porušuje mezinárodní právo a způsobuje obrovské ztráty na životech a bezpočet zranění mezi civilisty a že [Evropská u]nie zůstává připravena odstranit nedostatky a zaměřit se na existující i potenciální případy obcházení již přijatých omezujících opatření, jakož i urychleně přikročit k dalším koordinovaným důrazným sankcím vůči Rusku i Bělorusku, jimiž Rusku účinně znemožní v agresi pokračovat.

(7) Vzhledem k závažnosti situace se Rada domnívá, že je vhodné uložit omezující opatření vůči předním podnikatelům, kteří působí v hospodářských odvětvích poskytujících vládě Ruské federace významné zdroje příjmů, a vůči osobám, jež podporují vládu Ruské federace nebo mají z vazby na tuto vládu prospěch, a vůči fyzickým osobám, jež jsou s těmito osobami spojené, včetně rodinných příslušníků, kteří z nich mají neoprávněný prospěch.“

9 Kromě toho bylo uvedenými akty jméno navrhovatelky doplněno na seznam připojený k rozhodnutí 2014/145 a na seznam obsažený v příloze I nařízení č. 269/2014, a to z následujících důvodů:

„Jelena [Petrovna] Timčenková je manželkou miliardáře Gennadije Timčenka, který byl zařazen na seznam podle [rozhodnutí 2014/145]. Podílí se na veřejné činnosti svého manžela prostřednictvím Nadace Timčenko [Timčenkových]. Má tedy prospěch z Gennadije Timčenka, který nese odpovědnost za podporu činností a politik narušujících nebo ohrožujících územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny a má prospěch z vazby na ruské činitele s rozhodovací pravomocí odpovědné za anexi Krymu a za destabilizaci Ukrajiny.“

Sporné akty o ponechání na seznamech

10 Dne 14. září 2022 přijala Rada sporné akty o ponechání na seznamech za účelem prodloužení platnosti omezujících opatření přijatých vůči navrhovatelce. Tyto akty byly přijaty na základě týchž důvodů, jako jsou důvody uvedené ve sporných původních aktech a převzaté v předchozím bodě.

Řízení před Tribunálem a napadený rozsudek

11 Návrhem ze dne 17. června 2022 se navrhovatelka domáhala, aby Tribunál zrušil sporné akty v rozsahu, v němž se jí týkají, a přiznal jí náhradu nemajetkové újmy, která jí údajně vznikla v důsledku přijetí těchto aktů. V rámci své žaloby na neplatnost navrhovatelka zejména tvrdila, že se Rada dopustila nesprávného posouzení, když měla za to, že je „osobou spojenou“ ve smyslu zejména čl. 1 odst. 1 *in fine* rozhodnutí 2014/145 (dále jen „kritérium spojení“) s jejím manželem, kterému byla uložena omezující opatření zejména na základě čl. 1 odst. 1 písm. a) tohoto rozhodnutí [dále jen „kritérium a)“].

12 V bodech 67 až 85 napadeného rozsudku Tribunál zejména zamítl žalobní důvod navrhovatelky vycházející z nesprávného posouzení. Vzhledem k tomu, že Tribunál měl v bodech 74 až 76 tohoto rozsudku za to, že pojem „spojení“ zahrnuje zejména příslušníky téže rodiny, které spojují společné zájmy jdoucí nad rámec rodinného vztahu, který je spojuje, a že tato definice není zpochybněna bodem 7 odůvodnění sporných původních aktů, v bodech 77 a 78 uvedeného rozsudku konstatoval, že navrhovatelka, která je členkou správní rady Nadace Timčenkových, a její manžel jsou zakladateli této nadace a mají v ní aktivní roli v tom smyslu, že jsou přímo spojeni s jejími provozními činnostmi a mají podstatné pravomoci.

13 Tribunál tedy v bodě 79 téhož rozsudku dospěl k závěru, že Rada mohla, aniž se dopustila nesprávného posouzení, považovat navrhovatelku v rámci Nadace Timčenkových za osobu spojenou se svým manželem, který sám, jak vyplývá z rozsudku ze dne 6. září 2023, Timčenko v. Rada (T-252/22, EU:T:2023:496), splňoval mimo jiné kritérium a), a v důsledku toho vůči ní přijmout omezující opatření.

14 Tribunál kromě toho v bodě 82 napadeného rozsudku odmítl argument navrhovatelky, že její činnosti v rámci Nadace Timčenkových nesouvisí s invazí na Ukrajinu, s odůvodněním, že kritérium a) nevyžaduje, aby taková souvislost byla prokázána.

15 Tribunál poté, co zamítl i ostatní žalobní důvody navrhovatelky, jakož i její návrh na náhradu škody, zamítl žalobu v plném rozsahu.

Řízení před Soudním dvorem a návrhová žádání účastnic řízení

16 Kasačním opravným prostředkem navrhovatelka navrhuje, aby Soudní dvůr:

– zrušil napadený rozsudek;

– meritorně rozhodl o žalobě a zrušil sporné akty v rozsahu, v němž se jí dotýkají, a

– uložil Radě náhradu nákladů řízení v obou stupních.

17 Rada navrhuje, aby Soudní dvůr:

– kasační opravný prostředek zamítl a

– uložil navrhovatelce náhradu nákladů řízení.

18 Evropská komise navrhuje, aby Soudní dvůr:

– kasační opravný prostředek zamítl a

– uložil navrhovatelce náhradu nákladů řízení.

Ke kasačnímu opravnému prostředku

19 Navrhovatelka vznáší na podporu svého kasačního opravného prostředku tři důvody, z nichž první vychází z nesprávného právního posouzení, kterého se měl Tribunál dopustit tím, že podal svévolný a zneužívajícím způsobem široký výklad kritéria spojení v souvislosti s pojmem „společné zájmy“, druhý vychází z nesprávného právního posouzení při výkladu výrazu „neoprávněný“ uvedeného v bodě 7 odůvodnění rozhodnutí 2022/582 a třetí vychází z nesprávného právního posouzení při výkladu tohoto kritéria s ohledem na cíl sledovaný omezujícími opatřeními, jakož i z porušení povinnosti uvést odůvodnění.

K prvnímu důvodu kasačního opravného prostředku

Argumentace účastnic řízení

20 V rámci prvního důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka Tribunálu vytýká, že se dopustil nesprávného právního posouzení při výkladu kritéria spojení v rozsahu, v němž by to znamenalo umožnit použít toto kritérium na fyzické osoby pouze z důvodu existence rodinného vztahu s osobou, vůči níž jsou namířena omezující opatření, v rozporu s judikaturou vycházející

zejména z rozsudku ze dne 13. března 2012, Tay Za v. Rada (C-376/10 P, EU:C:2012:138). Tribunál měl totiž v bodech 74 a 76 napadeného rozsudku za to, že pokud je fyzická osoba rodinným příslušníkem osoby, vůči níž jsou namířena taková omezující opatření, je třeba prokázat objektivní existenci „prolínání společných zájmů“, které se nemusí nutně odrážet v hospodářské činnosti, ani být formalizovány ve společné právní struktuře. Podle jejího názoru se Tribunál těmito neurčitými výrazy snažil pokrýt velmi četné situace, aniž identifikoval společné zájmy jdoucí nad rámec pouhého rodinného vztahu a aniž upřesnil pojem „prolínání společných zájmů“, což je v rozporu se zásadou právní jistoty.

21 I když navrhovatelka uznává, že je nezbytné zohlednit kontext a okolnosti každého případu, má za to, že Tribunál měl vysvětlit, jak takové společné zájmy svou povahou, kvalitou a rozsahem překračují pouhou shodu zájmů, která je vlastní každému rodinnému vztahu, aby bylo možné charakterizovat objektivní existenci takového propojení. V napadeném rozsudku přitom Tribunál dospěl k závěru, že navrhovatelka byla spojena se svým manželem, aniž identifikoval jakékoliv obchodní vazby nebo druhy společných zájmů, ať už hospodářské, kapitálové či jiné, které by oba manžele spojovaly nad rámec jejich rodinného vztahu. Navrhovatelka upřesňuje, že Tribunál v bodech 77 a 78 napadeného rozsudku pouze dovodil spojení mezi ní a jejím manželem z obvyklých funkcí a pravomocí spojených s postavením zakladatele dobročinného sdružení, zatímco společný zájem manželů na provozování dobročinné činnosti byl součástí jejich rodinného vztahu.

22 Rada má za to, že se navrhovatelka snaží zpochybnit posouzení skutkových okolností provedené Tribunálem v bodech 77 a 78 napadeného rozsudku. S výjimkou případu zkreslení, které tato navrhovatelka v projednávané věci neuplatnila, přitom posouzení skutkových okolností a důkazů podle Rady nepředstavuje právní otázku, která by podléhala přezkumu Soudního dvora v řízení o kasačním opravném prostředku, takže argumenty uvedené navrhovatelky musí být v tomto rozsahu prohlášeny za nepřípustné. Ve zbývající části Rada zpochybňuje argumenty navrhovatelky k věci samé.

23 Komise zpochybňuje opodstatněnost argumentů navrhovatelky.

Závěry Soudního dvora

– *K přípustnosti*

24 Je třeba připomenout, že podle článku 256 SFEU a článku 58 statutu Soudního dvora Evropské unie jsou kasační opravné prostředky omezeny na právní otázky. Pouze Tribunál je příslušný ke zjištění a posouzení relevantního skutkového stavu, jakož i k posouzení důkazů. Posouzení tohoto skutkového stavu a důkazů tedy nepředstavuje, s výhradou případu, kdy by došlo k jejich zkreslení, právní otázku, která podléhá jako taková přezkumu Soudního dvora v rámci řízení o kasačním opravném prostředku (rozsudek ze dne 4. října 2024, Ferriere Nord v. Komise, C-31/23 P, EU:C:2024:851, bod 89 a citovaná judikatura). Naproti tomu má Soudní dvůr podle článku 256 SFEU pravomoc přezkoumat právní kvalifikaci těchto skutkových okolností a právní důsledky, které z toho Tribunál vyvodil (rozsudek ze dne 1. října 2014, Rada v. Alumina, C-393/13 P, EU:C:2014:2245, bod 16 a citovaná judikatura).

25 V projednávané věci má Rada za to, že navrhovatelka se některými svými argumenty snaží zpochybnit posouzení skutkových okolností a důkazů provedené Tribunálem v bodech 77 a 78 napadeného rozsudku.

26 Tento důvod nepřípustnosti nemůže obstát. Z kasačního opravného prostředku totiž jasně vyplývá, že navrhovatelka svým prvním důvodem kasačního opravného prostředku nesměřuje ke zpochybnění skutkových zjištění a posouzení týkajících se jejího spojení s manželem, jak je provedl Tribunál v bodech 77 a 78 napadeného rozsudku. V rámci kritiky těchto bodů vytýká Tribunálu, že v bodě 79 tohoto rozsudku dospěl k závěru o existenci takového spojení, aniž v rozporu s kritérii, která však stanovil v bodech 74 a 76 uvedeného rozsudku, identifikoval společné zájmy, které spojují oba manžely nad rámec jejich rodinného vztahu. Za těchto okolností se argumenty navrhovatelky týkají přezkumu právní kvalifikace skutkových okolností a právních důsledků, které z nich Tribunál vyvodil, ve smyslu judikatury připomenuté v bodě 24 tohoto rozsudku. První důvod kasačního opravného prostředku je tedy v plném rozsahu přípustný.

– *K věci samé*

27 V rámci prvního důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka Tribunálu zaprvé vytýká, že v bodech 74 a 76 napadeného rozsudku v rozporu s judikaturou vycházející zejména z rozsudku ze dne 13. března 2012, Tay Za v. Rada (C-376/10 P, EU:C:2012:138) podal tak široký výklad kritéria spojení, že by toto kritérium mohlo být použito na fyzické osoby již jen z důvodu existence rodinného vztahu s osobou, vůči níž samé jsou namířena omezující opatření. Má rovněž za to, že široký výklad podaný Tribunálem porušuje zásadu právní jistoty.

28 V projednávané věci měl Tribunál v bodech 74 a 76 napadeného rozsudku za to, že se pojem „spojení“ vztahuje zejména na fyzické nebo právnické osoby, které obecně spojují společné zájmy, avšak nevyžaduje se spojení prostřednictvím hospodářské činnosti. Tento pojem se tedy týká každé fyzické osoby, která má vazbu jdoucí nad rámec rodinného vztahu mezi ní a osobou, vůči níž jsou namířena omezující opatření. Tribunál upřesnil, že pokud jsou tyto osoby spojeny rodinným vztahem, je třeba prokázat objektivní existenci „prolínání společných zájmů“, které nemusí být nutně formalizováno v právní struktuře vytvořené za tímto účelem.

29 Tato definice neznamená zúžení pojmu „spojení“ na existenci pouhého rodinného vztahu. Výklad podaný Tribunálem totiž znamená, že k tomu, aby tito rodinní příslušníci mohli být považováni za „osoby spojené“ ve smyslu kritéria spojení, musí být prokázány společné zájmy, které objektivně jdou nad rámec takové vazby.

30 Tribunál tak rozhodl, že společné zájmy takových rodinných příslušníků musí přesahovat pouhou shodu zájmů, která je vlastní každému rodinnému vztahu.

31 Vzhledem k tomu, že stačí, aby takové společné zájmy objektivně šly nad rámec rodinné vazby mezi oběma dotyčnými osobami, není nezbytné, jak Tribunál právem rozhodl a na rozdíl od toho, co tvrdí navrhovatelka, aby se tyto zájmy odrážely v hospodářské činnosti nebo byly formalizovány v právní struktuře.

32 S ohledem na skutečnost, že výraz „osoby spojené“ obsažený zejména v čl. 1 odst. 1 *in fine* rozhodnutí 2014/145 je obecně používán bez jakéhokoli dalšího upřesnění či zasazení do kontextu a že, jak v podstatě rovněž vyplývá z bodů 6 a 7 odůvodnění každého ze sporných původních aktů, má uložení omezujících opatření osobám spojeným s jinými osobami, vůči nimž samým jsou namířena omezující opatření, za cíl zabránit riziku obcházení těchto opatření (obdobně viz rozsudky ze dne 14. června 2018, Makhlouf v. Rada, C-458/17 P, EU:C:2018:441, bod 79, jakož i ze dne 1. října 2020, Souruh v. Rada, C-350/19 P, EU:C:2020:784, bod 83), musí být pojem

„spojení“ totiž vykládán široce, a nemůže být tedy omezen na spojení, která vykazují obchodní vazby nebo hospodářské či kapitálové vazby (obdobně viz rozsudek ze dne 11. listopadu 2021, Bank Sepah, C-340/20, EU:C:2021:903, bod 56).

33 Tribunál navíc neporušil zásadu právní jistoty, když vyložil pojem „spojení“ způsobem uvedeným v bodě 28 tohoto rozsudku. Je totiž třeba připomenout, že tuto zásadu, která vyžaduje, aby právní pravidla byla jasná a přesná a jejich použití bylo pro právní subjekty předvídatelné, zejména pokud mohou vyvolat nepříznivé důsledky, nelze chápat tak, že unijnímu normotvůrci nebo soudu ukládá povinnost, aby v rámci normy, kterou prvně uvedený přijme a druhý vykládá, uváděli různé konkrétní situace, ve kterých se abstraktní norma může uplatnit, pokud všechny tyto situace nelze předem určit [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 4. října 2024, Litva a další v. Parlament a Rada (Balíček mobility), (C-541/20 až C-555/20, EU:C:2024:818, bod 159 a 160, jakož i citovaná judikatura].

34 Jak zdůraznila generální advokátka v bodě 55 svého stanoviska, Tribunál v bodech 74 a 76 napadeného rozsudku identifikoval, jak vyplývá z bodu 28 tohoto rozsudku, dostatečně jasná a přesná kritéria pro použití tohoto pojmu v případě dvou osob spojených rodinným vztahem, přičemž nebylo nutné, aby podrobně uvedl situace, ve kterých se uvedený pojem může uplatnit z důvodu, že zaprvé musí být vykládán široce a zadruhé, jak uvedl Tribunál v bodě 74 napadeného rozsudku a jak připouští sama navrhovatelka ve svých písemných vyjádřeních předložených Soudnímu dvoru, druhy vztahů, na které se tento pojem může vztahovat, závisí na „dotčených souvislostech a okolnostech“.

35 Zadruhé navrhovatelka Tribunálu vytýká, že v bodě 79 napadeného rozsudku dospěl k závěru, že je spojena se svým manželem, ačkoli na rozdíl od toho, co uvedl v bodech 74 až 76 tohoto rozsudku, neidentifikoval s ohledem na skutková zjištění uvedená v bodech 77 a 78 daného rozsudku objektivní existenci „prolínání společných zájmů“, jež oba manžele spojuje nad rámec jejich rodinného vztahu.

36 V tomto ohledu je třeba připomenout, že při přezkumu legality důvodů, o které se opírá rozhodnutí o zařazení jména určité osoby na seznam osob, vůči nimž jsou namířena omezující opatření, nebo o jeho ponechání na tomto seznamu, účinnost soudního přezkumu zaručeného v článku 47 Listiny základních práv Evropské unie vyžaduje, aby unijní soud ověřil kromě dostatečně přesné a konkrétní povahy dovolávaných důvodů i to, zda tyto důvody, nebo alespoň jeden z nich, představuje sám o sobě dostatečný základ pro toto rozhodnutí. Kromě toho je unijní soud povinen se ujistit, že se toto rozhodnutí, které se dotyčné osoby osobně dotýká, opírá o dostatečně pevný skutkový základ. Je proto třeba ověřit skutečnosti uváděné ve shrnutí důvodů, ze kterých uvedené rozhodnutí vychází, tak, aby se soudní přezkum neomezoval na abstraktní posouzení pravděpodobnosti uváděných důvodů, ale aby se zaměřil na otázku, zda jsou tyto důvody, nebo alespoň jeden z nich, který sám o sobě postačuje k odůvodnění téhož rozhodnutí, podložené (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 18. července 2013, Komise a další v. Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P a C-595/10 P, EU:C:2013:518, body 118 a 119; ze dne 28. listopadu 2013, Rada v. Manufacturing Support & Procurement Kala Naft, C-348/12 P, EU:C:2013:776, body 72 a 73, jakož i citovaná judikatura, a ze dne 19. prosince 2018, Azarov v. Rada, C-530/17 P, EU:C:2018:1031, bod 22, jakož i citovaná judikatura).

37 Jak vyplývá z bodu 47 napadeného rozsudku, který nebyl v kasačním opravném prostředku zpochybněn, vůči navrhovatelce byla přijata omezující opatření na základě kritéria spojení z důvodu, že se prostřednictvím činnosti, kterou vyvíjela v rámci Nadace Timčenkových, podílela na veřejných činnostech svého manžela, Gennadije Timčenka, a měla z nich prospěch.

38 V bodech 77 a 78 napadeného rozsudku Tribunál uvedl, že navrhovatelka a její manžel založili Nadaci Timčenkových a jsou přímo spojeni s jejími provozními činnostmi. Rovněž konstatoval, že jejich aktivní role v rámci této nadace je potvrzena zejména funkcemi a pravomocemi, které v ní vykonávají. Tribunálu tedy nelze vytýkat, že neověřil, zda tyto skutkové okolnosti splňují kritéria pojmu „spojení“ uvedená v bodech 74 až 76 napadeného rozsudku.

39 Na rozdíl od toho, co tvrdí navrhovatelka, je tudíž třeba mít za to, jak uvedla generální advokátka v bodě 62 svého stanoviska, že k tomu, aby Tribunál v bodě 79 napadeného rozsudku dospěl k závěru, že tato navrhovatelka byla spojena se svým manželem ve smyslu kritéria spojení, mohl mít právem za to, že tyto manžele spojují společné zájmy, které jdou nad rámec pouhé shody zájmů vlastní jakémukoli rodinnému vztahu, dokonce i vztahu manželskému.

40 S ohledem na výše uvedené důvody je třeba první důvod kasačního opravného prostředku zamítnout jako neopodstatněný.

K druhému důvodu kasačního opravného prostředku

Argumentace účastnic řízení

41 V rámci druhého důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka Tribunálu vytýká, že se dopustil nesprávného právního posouzení při výkladu pojmu „neoprávněný“ uvedeného v bodě 7 odůvodnění rozhodnutí 2022/582. Unijní normotvůrce totiž tím, že stanovil možnost uplatnit kritérium spojení na rodinné příslušníky, kteří mají neoprávněný prospěch z vazby na osobu, vůči níž samé jsou namířena omezující opatření, chtěl za účelem zabránění tomu, aby se na takové rodinné příslušníky vztahovala omezující opatření pouze z důvodu jejich rodinných vazeb, uložit povinnost prokázat neoprávněný prospěch, tedy zvláštní prospěch určité intenzity, který jde nad rámec obvyklého rodinného vztahu.

42 V bodě 76 napadeného rozsudku přitom Tribunál vyložil pojem „neoprávněný“ tak, že vyžaduje prokázání morálního prvku přičitatelného dotyčnému rodinnému příslušníkovi, a sice skutečnosti, že si tento rodinný příslušník musel být vědom toho, že získaný prospěch pochází z vazby na osobu, která splňuje jedno z kritérií stanovených pro přijetí omezujících opatření. Kromě skutečnosti, že je nemožné prokázat neexistenci takového povědomí, má navrhovatelka za to, že výklad podaný Tribunálem není „rozumný“, jelikož posledně uvedený nevysvětluje, jak by takové povědomí mohlo objektivně způsobit, že by prospěch plynoucí z rodinného vztahu byl neoprávněný. Takový výklad by se navíc podle jejího názoru rovnal požadavku, aby dotyčný rodinný příslušník *a priori* určil, zda osoba, s níž má rodinný vztah, splňuje kritéria pro zařazení na seznam stanovená v takovém aktu, jako je rozhodnutí 2014/145, což je podle ní v rozporu se zásadou předvídatelnosti.

43 Rada a Komise zpochybňují argumenty navrhovatelky, přičemž podpůrně souhlasí s tím, že Tribunál skutečně nepodal správný výklad pojmu „neoprávněný“.

Závěry Soudního dvora

44 V rámci druhého důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka Tribunálu v podstatě vytýká, že v bodě 76 napadeného rozsudku nevyložil správně pojem „neoprávněný“ uvedený v bodě 7 odůvodnění rozhodnutí 2022/582, které je jedním ze dvou sporných původních aktů.

45 Bod 7 odůvodnění rozhodnutí 2022/582, stejně jako bod 7 odůvodnění prováděcího nařízení 2022/581, které je druhým ze sporných původních aktů, uvádí, že omezující opatření mohou být uložena fyzickým osobám spojeným s předními podnikateli, kteří působí v hospodářských odvětvích poskytujících vládě Ruské federace významné zdroje příjmů, a že tyto spojené fyzické osoby mohou zahrnovat, jak vyplývá z výrazu „včetně“, také rodinné příslušníky, kteří mají „neoprávněný“ prospěch z vazby na tyto podnikatele.

46 V bodě 76 napadeného rozsudku Tribunál zejména uvedl, že použitím přídavného jména „neoprávněný“ chtěl unijní normotvůrce zdůraznit skutečnost, že dotyčný rodinný příslušník si musel být vědom toho, že získaný prospěch pochází z vazby na osobu, která splňuje jedno z kritérií odůvodňujících přijetí omezujících opatření.

47 V tomto ohledu je namístě rozhodnout, jak jednomyslně uznávají účastnice řízení, že Tribunál nevyložil správně přídavné jméno „neoprávněný“ obsažené v bodech 7 odůvodnění sporných původních aktů.

48 Zaprvé ze znění těchto bodů 7 odůvodnění totiž nevyplývá, že neoprávněnost prospěchu musí nutně záviset na úmyslu, tj. na skutečnosti, že dotyčný rodinný příslušník o něm věděl.

49 Zadruhé pojem „spojení“ nemůže odpovídat nebo být omezen pouze na případy, kdy rodinný příslušník má prospěch z vazby na osobu, vůči níž jsou namířena omezující opatření, z důvodu skutečnosti, že si je tento rodinný příslušník vědom toho, že tento prospěch pochází z vazby na osobu, která splňuje jedno nebo více kritérií pro zařazení na seznam. Vzhledem k tomu, že cílem uložení omezujících opatření na základě kritéria spojení je, jak vyplývá z bodu 32 tohoto rozsudku, zabránit riziku obcházení, by totiž takového cíle nemohlo být plně a účinně dosaženo, pokud by bylo třeba ve vztahu k dotyčnému rodinnému příslušníkovi systematicky prokazovat existenci takového povědomí. Výklad pojmu „neoprávněný“ podaný Tribunálem je tedy v rozporu s cílem sledovaným kritériem spojení.

50 Za těchto podmínek je třeba mít za to, že cílem bodů 7 odůvodnění těchto sporných původních aktů je vysvětlit, čistě příkladmo z důvodu použití výrazu „včetně“, a tudíž aniž jsou dotčeny jiné formy spojení, pojem „spojení“ v případě, kdy jsou obě osoby v rodinném vztahu. Tyto body 7 odůvodnění odráží myšlenku, že jak bylo uvedeno v bodech 30 a 31 tohoto rozsudku, vůči fyzické osobě nemohou být namířena omezující opatření, pokud ji s osobami, vůči nimž taková opatření namířena jsou, nespojují společné zájmy, které jdou objektivně nad rámec jejich rodinného vztahu.

51 Nesprávný výklad, kterého se Tribunál dopustil v poslední větě bodu 76 napadeného rozsudku, však nemá vliv na výrok napadeného rozsudku, který je i nadále opodstatněný z jiných právních důvodů, takže tento rozsudek nelze zrušit (rozsudek ze dne 6. října 2021, Prosegur Compañía de Seguridad v. Komise, C-55/19 P, EU:C:2021:797, bod 106 a citovaná judikatura).

52 Nesprávný výklad pojmu „neoprávněný“ podaný Tribunálem totiž nezpochybňuje výklad pojmu „spojení“ podaný Tribunálem v bodě 74 a v první větě bodu 76 napadeného rozsudku v případě příslušníků téže rodiny, jelikož posledně uvedený výklad není stižen nesprávným právním posouzením, jak vyplývá z bodů 29 až 32 tohoto rozsudku.

53 Nesprávný výklad Tribunálu nemá ani vliv na posouzení opodstatněnosti důvodu, pro který byla vůči navrhovatelce namířena omezující opatření. Tribunál totiž v žádném bodě napadeného rozsudku nezkoumal, zda si byla navrhovatelka vědoma toho, že prospěch, který mohla získat

z toho, že se podílela na veřejných činnostech svého manžela prostřednictvím Nadace Timčenkových, pochází z vazby na osobu, která splňuje jedno z kritérií pro zařazení na seznam stanovených v rozhodnutí 2014/145 a v nařízení č. 269/2014.

54 Za těchto podmínek je třeba druhý důvod kasačního opravného prostředku zamítnout jako neopodstatněný.

K třetímu důvodu kasačního opravného prostředku

Argumentace účastnic řízení

55 V rámci třetího důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka tvrdí, že se Tribunál v bodě 82 napadeného rozsudku dopustil nesprávného právního posouzení a porušil svou povinnost uvést odůvodnění, když pouze odmítl její argument, že její činnosti v rámci Nadace Timčenkových nijak nesouvisely s invazí na Ukrajinu, neboť kritérium a), které odůvodňuje přijetí omezujících opatření vůči jejímu manželovi, nevyžaduje, aby taková souvislost byla prokázána. Navrhovatelka, která má za to, že omezující opatření přijatá vůči ní na základě kritéria spojení musí být nezbytná k dosažení cílů režimu omezujících opatření zavedeného proti Ruské federaci, a sice vyvinout tlak na vládu Ruské federace a zvýšit náklady na činnosti tohoto státu, které narušují územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny, se domnívá, že Tribunál měl v tomto bodě napadeného rozsudku vysvětlit, jak uložení omezujících opatření vůči ní umožnilo dosáhnout těchto cílů.

56 Rada a Komise zpochybňují argumenty navrhovatelky s tím, že Rada má za to, že v rozsahu, v němž se týká proporcionality kritéria spojení a omezujících opatření přijatých na jeho základě, je třetí důvod kasačního opravného prostředku nepřípustný, jelikož navrhovatelka před Tribunálem prohlásila, že bere zpět důvod kasačního opravného prostředku vycházející z porušení zásady proporcionality.

Závěry Soudního dvora

57 V rámci třetího důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka Tribunálu v podstatě vytýká, že se dopustil nesprávného právního posouzení a porušil svou povinnost uvést odůvodnění, když v bodě 82 napadeného rozsudku neověřil a nevysvětlil, zda a jakým způsobem omezující opatření, která jí byla uložena, umožňují dosáhnout cílů sledovaných režimem omezujících opatření zavedeným proti Ruské federaci.

58 Úvodem je třeba zdůraznit, že navrhovatelka ve své replice potvrzuje, že tímto důvodem kasačního opravného prostředku neuplatňuje porušení zásady proporcionality, ale že má za to, že Tribunál měl ověřit, zda z důvodu společných zájmů s jejím manželem, které jdou nad rámec jejich rodinného vztahu, existuje dostatečná souvislost mezi ní a situací, na kterou se vztahuje režim omezujících opatření zavedený proti Ruské federaci. Za těchto okolností není třeba rozhodovat o důvodu nepřípustnosti, který předložila Rada.

59 Pokud jde o věc samou, je třeba připomenout, že Tribunál v bodě 82 napadeného rozsudku odmítl argument navrhovatelky, že její činnosti v rámci Nadace Timčenkových nesouvisejí s invazí na Ukrajinu. V tomto ohledu uvedl, že kritérium a) stanovené zejména v rozhodnutí 2014/145 nevyžaduje, aby taková souvislost byla prokázána.

60 Tím se Tribunál nedopustil nesprávného právního posouzení, ani neporušil svou povinnost uvést odůvodnění.

61 Zaprvé, jak Tribunál v podstatě právem rozhodl v bodě 82 napadeného rozsudku, ani kritérium a), na jehož základě byla omezující opatření uložena manželovi navrhovatelky, totiž ani kritérium spojení, na jehož základě byla taková opatření uložena navrhovatelce, nestanoví, že by Rada byla povinna prokázat, že činnosti navrhovatelky souvisí s destabilizujícími činnostmi nebo politikami Ruské federace vůči Ukrajině. Konkrétně kritérium spojení závisí pouze na existenci vazby mezi dotyčnou osobou a osobou, s níž je spojena a vůči níž samé jsou namířena omezující opatření na základě jiného kritéria pro zařazení na seznam.

62 Odůvodnění Tribunálu je ostatně v souladu s judikaturou Soudního dvora, podle níž význam cílů sledovaných unijním aktem, kterým se zavádí režim omezujících opatření, může odůvodnit negativní důsledky, a to i značně negativní důsledky, pro určité dotčené osoby, včetně osob, které stejně jako osoby spojené s osobou nebo subjektem, vůči nimž jsou namířena omezující opatření, nemají žádnou odpovědnost za situaci, jež vedla k přijetí dotyčných opatření (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 3. září 2008, Kadi et Al Barakaat International Foundation v. Rada a Komise, C-402/05 P a C-415/05 P, EU:C:2008:461, body 361 a 362).

63 Zadruhé Tribunál za těchto okolností za účelem odpovědi na argument navrhovatelky, že její činnosti v rámci Nadace Timčenkových nesouvisí s invazí na Ukrajinu, nijak nepotřeboval zkoumat samostatnou otázku, zda omezující opatření, která jí byla uložena na základě kritéria spojení, umožňovala dosáhnout cílů sledovaných režimem omezujících opatření přijatým Unií vůči Ruské federaci. Navíc stačí připomenout, že jak vyplývá z bodu 32 tohoto rozsudku, omezující opatření uložená takovým spojeným osobám, jako je navrhovatelka, mají za cíl zabránit riziku obcházení omezujících opatření, která byla uložena primárně osobě spojené s těmito osobami, takže je v každém případě irelevantní ověřovat, zda omezující opatření přijatá vůči navrhovatelce rovněž umožňují dosáhnout dalších cílů, které tento režim sleduje v souladu s tvrzeními navrhovatelky shrnutými v bodě 55 tohoto rozsudku.

64 V důsledku toho je třeba zamítnout i třetí důvod kasačního opravného prostředku jako neopodstatněný, a tudíž zamítnout kasační opravný prostředek v plném rozsahu.

K nákladům řízení

65 Podle čl. 184 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora rozhodne Soudní dvůr o nákladech řízení, není-li kasační opravný prostředek opodstatněný. Článek 138 odst. 1 tohoto jednacího řádu, který se na řízení o kasačním opravném prostředku použije na základě jeho čl. 184 odst. 1, stanoví, že účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, se uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval.

66 Vzhledem k tomu, že Rada a Komise požadovaly náhradu nákladů řízení a navrhovatelka neměla ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedené uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (pátý senát) rozhodl takto:

1) Kasační opravný prostředek se zamítá.

2) Jeleně Petrovně Timčenko se ukládá náhrada nákladů řízení.

Podpisy